

AVE MARIA: *Les albaes fetes devoció a la Mare de Déu d'agost*

15 i 16 D'AGOST A LES 00:00 h.
PLAÇA DE L'ESGLÉSIA

L' *albà* és d'un estil joios i festiu, fins i tot irònic i provocador, encara que una *albà* dedicada és sempre un homenatge d'estima o respecte. Desconeguem per quins motius l'any 1927 a Bétera es cantà el primer AVE MARIA. Un cant exactament igual a les *albaes*, que té el mateix estil i la mateixa música (dolçaina i tabal) en què l'únic que canvia és la lletra. L'Ave Maria és d'una lletra més respectuosa, creada per cantar-se a la porta de l'església, per exaltar la Mare de Déu de l'Assumpció. Tal vegada, l'enorme devoció dels i de les beteranes cap a la Mare de Déu d'agost, i aprofitant que la cantà de nit a Bétera eren les típiques *albaes*, el que provocà començar amb esta tradició.

El ben cert és que des de començaments del segle passat, Bétera canta l'AVE MARIA. El primer en interpretar este cant fou el famós cantador i versador Francesc Albert Andrés "Paco El Muquero" de Burjassot, per encàrrec de Miguel Asensi.

EL CANT D'ALBAES

MATINADA 15 D'AGOST, DES DE L'ESGLÉSIA DE LA PURÍSSIMA A LES CASES D'OBRERES I MAJORALS

La primera notícia escrita de les *albaes* la trobem al 1369 a la ciutat de València, durant l'estada del Rei Pere el Cerimoniós i la reina Elionor de Sicília per la festa de Sant Dionís, es pagaren vuit sous a cinc joglars "que feren *albades* al senyor Rey; a la senyora Reyna e al senyor Duch e a altres de la cort". L'acompanyament amb tabal i dolçaina es documenta, ja durant el segle XVII, en una poesia de Pere Jacint Morlà, beneficiat de la parròquia Valenciana de Sant Martí.

*(del tabac) Diuen que fon lo inventor
un potecari de Flandes,
home que de nit sonava
la dolçaina en les albades**

Però, l'antiguitat de la poesia oral improvisada es remunta als orígens de la cultura, ja que era l'única forma de transmetre el coneixement, d'expressar-se artísticament, de custodiar la memòria col·lectiva, de preservar la història i de construir la cultura.

Les *albaes* s'estenen per tot el territori valencià popularitzades pels joglars i són un cant de festa. És la veu que corre a l'hora de l'alba com la pólvora per la sang dels valencians. És un cant provocatiu, desafador i fins i tot malintencionat: la «lletra», com una estral, va retraent defectes coneguts o atribuïts que puga tindre la persona a qui se li canta. Per molt que actualment les *albaes* s'utilitzen per a glossar les gràcies i virtuts de festers i festeres o persones de rellevància, sempre ha d'eixir del versador una ironia més o menys malintencionada, plena de picardia.

Les *albaes* s'interpreten acompanyades de dolçaina i tabalet, com tot el cant valencià, les improvisa el versador i es partixen entre dos cantadors: un que la mou i que canta els dos primers versos, repetint el segon; i un altre que li donarà remat, completant la quinteta en els tres versos següents sense cap repetició.

A Bétera el cant d'albaes s'ha mantés durant segles i actualment podem afirmar que és i serà una de "les cantaes de festa" més important que es realitza a tot el territori valencià.

EL RETAULE: el cant d'estil

16 D'AGOST, MATÍ I VESPRADA DES
DE L'ESGLÉSIA DE LA PURÍSSIMA A LES
CASES D'OBRRERES I MAJORALS

*B*étera ha mantés amb el cant valencià els costums vocals primitius de l'home de l'horta. El cant valencià d'estil sempre s'ha interpretat de manera lliure, és a dir, no subjecte a un ritme mesurat.

Gaudir del retaule és tornar a la música popular més antiga (datada per primera vegada en textos de meitat del segle XIX) que els llauradors de l'horta feien de manera improvisada. És tornar als cants que, durant el conreu de la terra, eixien de les veus dels nostres avantpassats.

Hi ha tres estils principals: l'estil de l'U, l'U i el dos, l'U i el dotze, i un altre que es canta menys a sovint: la Riberenca. Musicalment, les quatre modalitats pertanyen a la gran família del fandango. Però, mentre l'U és una variant molt comuna del que s'anomena fandangos del sud, l'U i el dos i l'U i el dotze, no tenen comparació amb cap altra espècie coneguda.

En paraules de Manuel Marzal, el xiquet de Mislata: *"cantar a l'estil de l'U i el dotze representa la força vital i apassionada de l'home de terra adins, es tracta de cançons valentes, amb requints sobre-aguts, prolongats i esmolats com crits desafiadors que prengueren força als pobles de Paterna, Bétera i aquells que tenen la terra dura en la part interior, cap a la muntanya"*.

A diferència de les *albaes*, les nostres cançons de l'horta tenen molt de sentiment i d'amor. Aquell cant del poble, ple de dolçor, de caràcter pausat i de versos delicats, interpretats per homes rústics, fou admirat i reconegut molt prompte.

"Quan el primer solc de la terra fon llaurat, nasqué un ritme de vida, diferent, d'expressió i de sentiments: l'home de l'horta havia creat el cant valencià".